

Čtení odborných textů na cestě k odbornému psaní

Předmět Psaní odborných textů

3. 3. 2017

Čtenářská gramotnost a VŠ

- Čtení odborných textů
- Umím to?
- **Čtení pro zapamatování**
 - soustředit se na to, co je třeba vědět (pro zapamatování určitých faktů)
- **Čtení pro psaní textu** na vybrané téma
 - pochopit, jak jsou argumenty postaveny a k čemu směřují
 - pochopení interdisciplinárních souvislostí různých vědních oborů
 - ujasnit si, zda teoretické analýzy nebo jejich praktické využití jsou v souladu s vaším osobním přesvědčením a pohledem na svět

Kritické čtení odborného článku

Dvojí přístup:

- **1. Číst rychleji / zjistit hlavní myšlenky a objevy**
 - ABSTRAKT – získám přehled a jasno v posloupnosti informací
 - RESUMÉ a ZÁVĚR (případně mezinadpisy, náměty k diskusi)

Průběžné otázky:

Je pro mě daná informace relevantní?

Proč tento článek čtu?

Co v článku hledám?

Má smysl text číst?

- **2. Číst pečlivě – detaily**
 - OTÁZKY + hledání odpovědí
 - KRITICKÝ přístup k četbě – analýza, hodnocení „objevného“
- Důležité – rychle si osvojit **ODBORNOU TERMINOLOGII**

Funkce jednotlivých částí odborného článku

Část článku	Funkce části
Abstrakt	Shrnutí článku – co je cílem / popis výsledků výzkumu / autorova interpretace výsledků výzkumu
Úvod / pozadí	Zasazení výzkumu do kontextu / autorův pohled na téma nebo předpoklad / teoretický kontext – v případě, že je cílem článku autorův pohled na téma / hypotéza nebo hlavní argument pro zjednodušení četby další části textu
Metody	Závisí na typu článku – odlišnosti v prezentaci informací Popis vědeckých pokusů včetně účastníků / metody ve výzkumu použité – pozorování, případové studie / popis metodologie je užitečný pro potřeby srovnání daného výzkumu s výzkumem v jiném textu / tato část vynechána, pokud článek nereflektuje výzkum založený na pokusech, ale je spíše filozofickou úvahou nad teorií či předpokladem
Výsledky / objevy	Prezentace faktů (často statisticky) / články sociálních věd prezentují i kvalitativní objevy – např. klima ve školní třídě / popisná část textu
Úvaha	Autorova interpretace výsledků výzkumu / autor přesvědčuje někdy o svém pojetí myšlení i čtenáře / může tu být ostrá kritika pro čtenářovo pochopení případných nedostatků výzkumu
Závěry / shrnutí	Seznámení s cílem výzkumu / informace o jedinečnosti výzkumu

Kritické čtení – v kostce

- **Předpokladem je základní znalost tématu a porozumění tématu**
- **Cíl:** porozumět tomu, jak jsou argumenty v textu formulovány
- Co znamená kriticky číst?
 - Porozumět obsahu různých textů
 - Reflektovat to, co chtěl autor sdělit svým textem
 - Zhodnotit, co jste o tématu četli v různých textech
 - Rozvíjet své vlastní myšlenky a názory
 - Chápat čtení jako rozvoj vlastního myšlení
- Když čtu kriticky, **nehledám primárně informace**, ale **hledám způsoby myšlení** 😊

Čtete hloubkově – interaktivně?

- **Kontrolní otázky:**
- Víte přesně, co v textu hledáte?
- Dokážete **odlišovat důležité a relevantní informace** pro daný účel?
- Dokážete v textu identifikovat **klíčová slova a informace**?
- Používáte stále stejný **způsob čtení**, i když čtete různé typy textů?
- Kontrolujete při čtení pravidelně to, jestli čtenému textu rozumíte?
- Víte, jak se snažit textu **lépe porozumět**?
- Víte, jak předvídat, co bude v textu následovat?

Do jaké míry jste kritickým čtenářem odborného textu?

- **Kontrolní otázky:**
- Pokládáte si při čtení **otázky** týkající se toho, co autor textem zamýšlel sdělit?
- Považujete to, co napsal autor, za nedotknutelné?
- Za **jak důvěryhodný** lze text pokládat?
- Zamýšlíte se nad tím, jestli je **pravdivé** to, co autor píše?
- Jste schopen/schopna rozlišit různé **způsoby autorovy argumentace**?
- Identifikujete v textu **klíčové informace** a vnímáte je v kontextu toho, co o daném tématu napsali jiní autoři?
- Jste schopen /schopna vyhodnotit, jak lze dané informace lépe **vysvětlit či doložit příklady**?
- Dokážete určit tvrzení, která autor formuloval nesrozumitelně?

Číst mezi řádky

- Porozumět tomu, co autor zamýšlel textem sdělit
- Předvídat vývoj textu
- **„V sedmdesátých letech se studenti na univerzitách bouřili.“**

Dědičná citlivost

Existuje jen málo živočišných druhů, které se zajímají o mrtvá těla svých předků. Studie dokázaly, že někteří živočichové se cítili po smrti spářeného druhu osamělí, většina zvířat však poté, co se mrtvola rozloží, na svého blízkého zapomíná. Srovnáme-li tyto praktiky s chováním lidí, kteří své blízké pochovávají a často na ně vzpomínají až do své vlastní smrti, jedná se o velmi rozdílné chování.

Badatelský tým vedený Kenem McCombem z Univerzity v Sussexu zkoumal chování slonů v keňské rezervaci. Tým vyzoroval, že sloni projevují zájem o lebku a slonovinu svých předků. Když byl slonům předložen předmět stejných tvarů z jiného materiálu, například dřevěný místo slonovinového, zvířata o něj zájem nejevila – tímto způsobem zkoumali vztah slonů k jejich mrtvým předkům. Dr. Field, vedoucí péče o zvířata v londýnské ZOO, naznačil, že toto chování by mohlo poukazovat na hmatovou povahu a inteligenci slonů. Dr. McComb toto tvrzení potvrdil s odkazem na studii týkající se sedmnácti rodin slona afrického. Když byly slonům ukázány lebky jejich vlastních předků a lebky buvolů, sloni jevíli zájem pouze o lebky vlastních předků.

Zdroje

- Viz IS (např. Šanderová)
- <http://www.criticalreading.com/criticalreadingthinkingtoc.htm>
- http://www.criticalreading.com/learn_read_write.htm
- <http://writing-speech.dartmouth.edu/>

Webová verze KPI 11

- <http://kpi.knihovna.cz/efektivni-cteni/>